

Tıp Fakültelerinin Sınav Sistemlerinin İyileştirilmesine Yönelik Alınabilecek Tedbirler ve Yürütülebilecek Faaliyetler***

Tufan MENĞİ*,

Hüseyin SELVİ **

Öz

Çoktan seçmeli maddelerin nitelikli şekilde hazırlanmasında yaşanan güçlük bir yana bırakılırsa bu maddelerin büyük gruplarda uygulanması, puanlanması, madde ve test istatistiklerinin hesaplanması vb. konular teknolojik yardımcılar olmadan pek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle bu çalışmada pandemi dönemi öncesinde ve pandemi dönemi esnasında tıp fakültelerinin sınav sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik ne gibi tedbirlerin alınabileceği ve hangi faaliyetlerin yürütülebileceği konularını incelemek amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında tıp fakültesi dönem 1, dönem 2 ve dönem 3’de öğrenim görmekte olan toplam 287 öğrenciden araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formuyla gönüllülük esasına dayalı olarak veri toplanmıştır. Elde edilen bulgular katılımcıların Covid-19 pandemi dönemi öncesinde gerçekleştirilen sınavların objektif olduğunu düşündüğünü; pandemi döneminde ise bu oranın bir miktar düşüş gösterdiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Uzaktan Eğitim, Çevrimiçi Sınav, Online Test

Measures to be Taken for Improving the Exam Systems of Medical Faculties and Activities to Be Carried Out

Abstract

Apart from the difficulties experienced in the preparation of multiple-choice items in a qualified manner, it does not seem possible to apply these items in large groups, to score them, and to calculate item and test statistics without technological aids. Therefore, in this study, it is aimed to examine what measures can be taken and what activities can be carried out to improve the examination systems of medical faculties before and during the pandemic period. Within the scope of the study, data were collected on a voluntary basis from a total of 287 students studying at the medical faculty using a questionnaire developed by the researchers. The findings obtained show that participants think that the exams conducted before the Covid-19 pandemic period are objective; It shows that during the pandemic period, this rate decreased.

Keywords: Distance Education, Online Exam, Online Education, Online Test

Geliş Tarihi: 24/11/2020

Kabul Tarihi: 21/12/2020

*Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim Ana Bilim Dalı, Türkiye. E-mail:

tufanmengi@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0001-8746-1042

** Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkiye. E-mail: hsyn_selvi@yahoo.com.tr, Orcid ID: 0000-0002-3513-0003

*** Bu çalışma Mersin Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir (Proje Başlığı: ‘Tıp Fakültesi Sınav Sisteminin İyileştirilmesi’, ‘AP5 - güdümlü altyapı projesi’, Proje No: 2020-1-AP5-3981). Mersin Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimine sağladığı destek için teşekkür ederiz.

GİRİŞ

Tıp eğitimiyle hekim adaylarına kazandırılması hedeflenen bilgi ve beceriler doğrudan insan sağlığı ve hayatına yöneliktir. Bu nedenle tıp eğitiminde verilen eğitimin diğer disiplinlere nazaran çok daha kapsamlı olduğu söylenebilir.

Ülkemizde verilen tıp eğitimi klinik öncesi ve klinik olmak üzere temelde iki aşamadan ve toplamda 6 seneden oluşmaktadır.

Altı senelik eğitim süresi sonunda hekim adaylarının mezun olabilmeleri için gerekli-yeterli mesleki bilgi-becerileri kazanmış olmaları gerekmektedir (Şimşek, Ediz, Sırmalı, 2002; Arda, 2001). Hekim adaylarına kazandırılması amaçlanan bilgi ve becerilerin doğrudan insan sağlığı ve hayatına yönelik uygulamalar olduğu düşünüldüğünde bu kapsamlı eğitim süresince hekim adayları hakkında verilecek kararların isabetliliği ve buna dayanak olan ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin niteliği büyük önem kazanmaktadır (Ogenler ve Selvi, 2014).

Tıp eğitiminde gerçekleştirilen ölçme işlemlerinde ise ağırlıklı olarak çoktan seçmeli maddelerden oluşan testlerin kullanıldığı bilinmektedir (Selvi, 2015). Bunun nedenleri arasında tıp eğitimiyle hekim adaylarına kazandırılmaya çalışılan bilgi ve becerilerin ağırlıklı olarak sınır yeterlik özelliği göstermesi, sınava aynı anda giren hekim aday sayısının fazla olması, puanlama güvenilirliği, uygulama kolaylığı vb. değişkenler gösterilebilir. Çoktan seçmeli maddeleri uygulamak ve puanlamak bunu yaparken de aynı zamanda güvenilirlik ve geçerliği sağlamak diğer madde türlerine nazaran çok daha kolaydır. Ancak bunu büyük gruplarda gerçekleştirebilmek ancak teknolojik yardımcılarının (soru bankası, optik okuyucu, baskı makinesi, optik form, vb.) kullanımı ile mümkün olabilir.

Çoktan seçmeli maddelerin nitelikli şekilde hazırlanmasında yaşanan güçlük bir yana bırakılırsa bu maddelerin büyük gruplarda uygulanması, puanlanması, madde ve test istatistiklerinin hesaplanması vb. konular teknolojik yardımcılar olmadan pek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle bu tür sınavlar gerçekleştiren kurum/kuruluşların gerek nitelikli madde yazmaya yönelik eğitimsel faaliyetlerin düzenlenmesi gerekse teknolojik altyapı olanaklarının iyileştirilmesi konusunda hassas davranması gerekmektedir (Kayaduman ve Demirel, 2019). Konu doğrudan insan sağlığı ve tıp eğitimi olduğunda ise bu durum daha önemli hale gelmektedir.

Nitekim tıp eğitiminde gerçekleştirilen sınavların niteliği ile ilgili yaşanabilecek herhangi bir sıkıntı sınavlara ve sınavları yapan kuruma olan güveni zedeleyebilir, eğitimde fırsat eşitliği ve adalet ilkesi açılarından sorun oluşturabilir, toplumun sağlık sistemine olan inancını yitirmesine neden olabilir.

Bu nedenle bu çalışmada tıp eğitiminde kullanılan sınav sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik ne gibi tedbirlerin alınabileceği ve hangi faaliyetlerin yürütülebileceği konularını ortaya koymak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın deseni

Bu çalışmada tıp fakültelerinin sınav sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik faaliyetlerin ve alınacak tedbirlerin öğrenci ve öğretim üyesi bakış açısıyla amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışmanın betimsel bir çalışma olduğu söylenebilir (Karasar, 1986). Çalışma için etik kurul onayı alınmıştır.

Çalışma grubu

Bu araştırmanın evrenini Mersin Üniversitesi tıp fakültesi dönem 2, dönem 3, dönem 4 ve dönem 5’de öğrenim görmekte olan 650 öğrenci oluşturmaktadır. Bu popülasyonu temsil edebilmek için %5 hata payı %95 güven aralığı ile minimum 242 öğrenci yeterli bulunmuştur. Çalışma kapsamından 650 öğrencinin tamamına ulaşılması hedeflenmiş bu nedenle ayrıca bir örneklem seçme yoluna

gidilmemiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu bahsedilen 650 öğrencinin tamamına ulaştırılmıştır.

Çalışma kapsamında gönüllülük esasına dayalı olarak veri toplanmış ve ulaştırılan anket formuna dönüş yapan toplam 287 öğrenci üzerinden analizler yürütülmüştür.

Çalışmaya katılan bireylerin 128'i kadın (%44,6), 159'u erkektir (%55,4). Katılımcıların 100'ü (%34,8) dönem II, 69'u (%24) dönem III, 66'sı (%23) dönem IV ve 52'si (%18,1) dönem V öğrencisidir. Dönem 1 öğrencileri pandemi öncesi dönem sınavlarına katılmadıklarından, dönem VI öğrencileri ise intern dönem olmalarından dolayı çalışmaya dahil edilmemiştir.

Ölçme aracı

Çalışma kapsamında araştırmacılar tarafından hekim adaylarına yönelik 8 maddeden oluşan bir anket formu geliştirilmiş ve çalışma kapsamında ulaşılan veriler bu anket formuyla elde edilmiştir.

Verilerin analizi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler her bir anket maddesi için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında sınıflamalı düzeyde ölçülen değişkenler için betimsel istatistiklerde frekans ve yüzde; anlamlılık testleri için ise χ^2 testinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Çalışma kapsamında, veri toplama aracında yer alan maddeler doğrultusunda elde edilen veriler ayrı ayrı incelenmiştir.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular hekim adaylarının gerçekleştirilen sınavların objektifliğine ilişkin algılarının, Covid-19 pandemi dönemi nedeniyle bir miktar olumsuz kutba kaydığını göstermektedir ($\chi^2=10.747$, $p<0.01$).

Elde edilen bulgulardan katılımcıların tıp fakültelerinin sınav sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik alınabilecek tedbirlere ilişkin önerileri ise;

Covid-19 pandemi öncesi dönem için;

- Baraj sisteminin kaldırılması (ilgili anabilim/bilim dalına ilişkin maddelerin en az yarısının doğru yanıtlanması gerekliliği),
- Teorik sınavların objektif olduğu ancak staj pratik sınavlarında aynı cevabın farklı puanlayıcılarca farklı şekilde puanlanmasının önlenmesi ve puanlama anahtarı kullanımının zorunlu hale getirilmesi,
- Sınavlarda yer alan maddelerin ve cevap anahtarlarının yayınlanması,
- Sınavlarda yer alan maddelerin güncelliğinin korunması,
- Maddelerin ayrıntı bilgi yoklamasının önlenmesi,
- Optik okuyucudan kaynaklanan hataların önlenmesi,
- Sınavların daha erken sürede açıklanması,

Covid-19 pandemi dönemi için;

- Kullanılan çevrimiçi sınav sisteminin sınav esnasında yavaşlama, donma ve kopma yaptığı ve bu nedenle altyapısının iyileştirilmesi,
- İnternet ve bilgisayar sahibi olma konusunda herkesin eşit şartlara sahip olmadığı ancak uzaktan eğitimin bunları zorunlu kılması nedeniyle oluşan fırsat eşitsizliğinin önlenmesi,
- Sınav esnasında sınavda yer alan maddelere tekrar bakılmadığı, bu işlemin çok yavaş ve zor olduğu, bu nedenle yazılım üzerinde düzenleme yapılması,

- Sınav süresinin arttırılması,
- Sınav anında boş bırakılan maddelere kolayca erişilebilmesini sağlayacak butonlarının sisteme eklenmesi,

şeklindedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular hekim adaylarının gerçekleştirilen sınavların objektifliğine ilişkin algılarının, Covid-19 pandemi dönemi nedeniyle bir miktar olumsuz kutba kaydığını göstermektedir. Bu durumun pandemi döneminde uzaktan eğitim sistemi üzerinden eğitime devam edilmesi ve sınavların da yine bu sistem üzerinden yapılması nedeniyle sistem ve internet altyapısından kaynaklanan sıkıntıların derslere ve sınavlara yansımından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Benzer durum Kurnaz ve Serçemeli (2020); Yıldızhan ve Güçlü (2019); Özer (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da dile getirilmiş, buna ek olarak Demirci Celep (2020) tarafından hazırlanan Covid-19 ‘salgını ve sınavlar’ başlıklı raporda da vurgulanmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular öğrencilerin gerek pandemi dönemi öncesi gerekse pandemi döneminde gerçekleştirilen sınavların iyileştirilmesi adına sundukları önerilerin bir kısmının uygulanabilir nitelikte olduğu bir kısmının uygulanmasının eğitimin niteliğini ve sınav güvenliğini tehlikeye atabileceği, bir kısmının ise uzaktan eğitimi ve sınavı gerçekleştiren kurumun yetki alanının dışına çıkması nedeniyle olanaklı olamayacağı görülmektedir.

Ancak elde edilen bulgular ve öğrencilerin önerileri göz önünde bulundurulduğunda sınav sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik alınabilecek bazı tedbirlerin ve gerçekleştirilebilecek iyileştirme önerilerinin;

- staj pratik sınavlarında puanlama anahtarı kullanımının yaygınlaştırılması,
- sınavlarda yer alan maddelerin bilimsel açıdan güncel olmasının sağlanması,
- sınavlarda yer alan maddelerin belirtke tabloları ve kritik davranışlar dahilinde hazırlanmasına özen gösterilmesi,
- sınavların hazırlanması ve puanlanmasında kullanılan sistem altyapılarının iyileştirilmesi,

şeklinde sıralanabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arda, B. (2001). İş ahlakı” açısından tıp: neredeyiz? nereye gidiyoruz?. *İş Ahlakı*, 46(1): 64-71.
- Demirci, N. (2020). Covid-19 salgını ve sınavlar. Erişim adresi: <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-ve-sinavlar>, Erişim tarihi: 18.11.2020.
- Karasar, N. (1986). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kayaduman, H. ve Demirel, T. (2019). Investigating the concerns of first-time distance education instructors. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20(5): 85-103.
- Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). Covid-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3): 262-288.
- Selvi, H. (2015). Tıp fakültesi dönem I II III de uygulanan testlerin betimsel açıdan incelenmesi mersin universitesi tıp fakültesi örneği. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1): 79-89.

- Şimşek, C. N., Ediz, B., Sırmalı, Ş. A. (2002). Entegre eğitim sisteminde uygulanan sınavlardaki doğru yanıt seçeneklerinin dağılımı. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 28 (2): 1-3.
- Ogenler, O. ve Selvi, H. (2014). Variables affecting medical faculty students' achievement: a Mersin University sample. *Iranian Red Crescent Medical Journal*. 16(3):e14648. doi: 10.5812/ircmj.14648.
- Özer, M. (2020). Covid-19 salgını sonrası dünyada eğitim. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/covid-19-salgini-sonrasi-dunyadaegitim/haber/20936/tr>. Erişim Tarihi: 18.11.2020.
- Yıldızhan, Y. & Güçlü, N. (2019). Eğitim yönetimi uzaktan tezsiz yüksek lisans programlarının öğretim üyeleri açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 25(2), 367-418.